

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Врз основа на член 2 ставови (26) и (27) од Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19), министерот за образование и наука, донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА ПРОГРАМАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ НА НАСТАВНИК-ПРИПРАВНИК И СТРУЧЕН СОРАБОТНИК-ПРИПРАВНИК И ЗА НАЧИНОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ

Член 1

Со овој правилник се пропишува Програмата за полагање на стручниот испит на наставник-приправник и стручен соработник-приправник (во натамошниот текст: приправникот) и начинот на спроведувањето на стручниот испит.

Член 2

Стручниот испит се полага според Програмата за полагање на стручниот испит на приправникот, која е дадена во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 3

Комисија за спроведување на стручниот испит (во натамошниот текст: Комисијата) работи и одлучува во полн состав.

Комисијата полноважно одлучува ако се присутни сите нејзини членови.

Одлуките на Комисијата се донесуваат со мнозинство гласови.

Член 4

За работата на Комисијата и за текот на испитот се води записник. Записникот го води член на Комисијата, во време кога тој не е ангажиран за испитување на приправникот.

Член 5

Од страна на приправникот за полагање на стручен испит се поднесува пријава до Државниот испитен центар, најдоцна 30 дена пред почетокот на испитниот рок во кој приправникот сака да го полага испитот.

Кон пријавата од став 1 на овој член, приправникот приложува:

- извештај за совладување на основните професионални компетенции на приправникот и неговата подготвеност за полагање на стручниот испит од менторот и од наставничкиот совет на училиштето,
- извештај од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија за остварен работен стаж на приправникот во училиште, во траење од една календарска година,

- копија од диплома или уверение за завршено соодветно образование (заверена на нотар),
- копија од уверение за педагошко-психолошка и методска подготовка (заверено на нотар) здобиено на акредитирана високообразовна установа, за приправници на кои им е потребна наведената подготовка согласно нормативот за наставен кадар во наставните програми за соодветните наставни предмети,
- акциско истражување или студија на случај, во два примероци, од кои еден примерок на македонски јазик и неговото кирилско писмо и еден примерок на јазикот и писмото на кој приправникот ја изведува наставата и
- примерок од уплатницата за уплатен надоместок за полагање на стручен испит.

Член 6

Од страна на Државниот испитен центар се разгледува пријавата со приложените документи и се врши проверка дали приправникот ја доставил комплетната документација од членот 5 од овој правилник.

Од страна на Државниот испитен центар, приправниците кои не доставиле комплетна документација, се известуваат да ја комплетираат документацијата најдоцна, пет дена од приемот на известувањето.

Од страна на Државниот испитен центар, комплетната документација на приправниците се доставува до Комисијата.

Од страна на Комисијата се врши проверка дали приправникот ги исполнува, односно не исполнува условите за полагање на стручен испит и се изготвува извештај со список со приправници кои не ги исполнуваат условите.

Од страна на Државниот испитен центар, врз основа на извештајот од ставот 3 на овој член, писмено се известуваат приправниците што не ги исполнуваат условите за полагање на стручен испит, пред да започне испитниот рок.

Од страна на претседателот на Комисијата се известува приправникот за времето и местото за полагање на стручниот испит, најдоцна седум дена пред денот определен за полагање на стручниот испит.

Член 7

Приправникот го полага стручниот испит во времето определено за полагање.

На барање на приправникот поради болест, породилно отсуство и други оправдани причини, Комисијата може стручниот испит да го одложи, во истиот или во наредниот испитен рок.

Член 8

Ако приправникот што го започнал полагањето на стручниот испит, во текот на испитот, поради болест или други причини, бил спречен да го продолжи испитот, ја известува Комисијата за спреченоста.

Ако Комисијата констатира дека причините се оправдани, на приправникот ќе му одобри да го продолжи испитот во истиот или во наредниот испитен рок.

Во спротивно ќе се смета дека приправникот не го положил стручниот испит.

Член 9

Ако приправникот не се појави на определениот ден за полагање на стручниот испит или пред почетокот на полагањето изјави дека се откажува од полагањето, ќе се смета дека испитот не го полагал.

Ако и во наредниот испитен рок приправникот не пристапи кон полагање на испитот или изјави дека се откажува од полагањето, ќе се смета дека приправникот не го положил стручниот испит.

Член 10

Стручниот испит се состои од:

- акциско истражување или студија на случај;
- реализација на наставен час за наставникот-приправник односно практична воспитно-образовна задача за стручниот соработник-приправник и
- устен испит.

Член 11

За време на приправничкиот стаж приправникот избира и спроведува акциско истражување или студија на случај од областите на Програмата за полагање на стручниот испит на приправникот, а поврзано со непосредната воспитно-образовна работа, односно наставна работа во потесното стручно подрачје.

Избраниот проблем за истражување, приправникот го проучува, анализира, истражува, спроведува практични активности за негово разрешување и изработува соодветен стручен материјал во писмена форма во обем од најмалку десет, а најмногу до триесет страници.

Член 12

Приправникот изготвува извештај за акциско истражување или студија на случај во кој се презентира познавање на проблемот, способност да се анализира и истражува проблемот по пат на примена на соодветни методи и техники на истражување, способност за преземање на практични активности за негово решавање, анализирање и интерпретирање на добиените резултати и применување на сознанијата во функција на унапредување на воспитно-образовната дејност.

Член 13

Реализација на наставен час за наставникот-приправник, се состои од планирање и реализација на наставен час за конкретна наставна единица.

Практичната воспитно-образовна задача на стручниот соработник-приправник, се состои од планирање и реализација на активност поврзана со работата со ученици, специфична за профилот на стручниот соработник.

Член 14

Наставниот час и практичната воспитно-образовна задача, приправникот ги реализира во училиште кое се определува од страна на Комисијата.

Член 15

Усниот испит се состои од три дела:

- согледувања од реализацијата на часот, односно практичната воспитно-образовна задача,
- одбрана на акциското истражување или студијата на случај и
- проверка на знаењата за прописите од областа на основното и средното образование и организацијата на воспитно-образовната дејност на училиштето.

Член 16

По завршениот стручен испит од страна на Комисијата се оценува секој дел од испитот поединечно. Испитот се смета за положен доколку кандидатот ги положил сите три дела.

Стручниот испит се оценува со „положил“ или „не положил“.

По завршување на стручниот испит, од страна на претседателот во присуство на сите членови на Комисијата се известува приправникот за резултатот од полагањето на стручниот испит.

Член 17

Со денот на отпочнувањето со примената на овој правилник престанува да важи Правилникот за начинот и постапката при полагање стручен испит на учител, наставник, стручен работник и воспитувач во основното училиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/96).

Со денот на отпочнувањето на примената на овој правилник, престанува да важи Програмата за полагање на стручен испит на учителот, наставникот, стручниот работник и воспитувачот во основното училиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/96).

Со денот на отпочнувањето со примената на овој правилник престанува да важи Правилникот за условите и начинот на полагање на стручниот испит на наставниците и стручните соработници во јавните средни училишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/96).

Со денот на отпочнувањето на примената на овој правилник, престанува да важи Програмата за полагање на стручен испит на наставникот и стручниот соработник во јавното средно училиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/96).

Член 18

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува од учебната 2020/2021 година.

Бр. 18-4879/1
6 мај 2020 година
Скопје

Министер за образование и наука,
д-р Арбер Адеми, с.р.

Прилог

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ НА НАСТАВНИК-ПРИПРАВНИК И СТРУЧЕН СОРАБОТНИК-ПРИПРАВНИК

Приправникот изработува акциско истражување или студија на случај поврзан со конкретен проблем на чие надминување се ангажирал во текот на приправничкиот стаж а е поврзан со непосредна работа со ученици од подолу наведените подрачја.

Конкретната тема може да се однесува на едно или повеќе од долу наведените подрачја.

I. ПОДРАЧЈА ЗА ПОДГОТОВКА НА АКЦИСКО ИСТРАЖУВАЊЕ ИЛИ СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ ЗА НАСТАВНИК-ПРИПРАВНИК

- Запознавање со резултатите од учењето и успешноста во учењето,
- Прилагодување на содржините и активностите во наставата кон претходните знаења и искуства на учениците,
- Различни начини на давање упатства за работа и успешност во учењето,
- Користење на материјали за работа и нагледни средства во наставата,
- Начини за активно вклучување на учениците во наставните активности,
- Користење на различни приоди, форми и методи (истражувачки, проектни активности, работа во група, во парови и слично),
- Користење на различни извори информации и сознанија и успешност во учењето,
- Користење различни начини за решавање проблеми,
- Користење различни приоди за синтеза на знаењата во определена тема,
- Начини за обезбедување на поголема практична примена на знаењата,
- Влијание на различните начини на давање повратна информација врз ученикот
- Користење различни методи на формативно оценување на учениците,
- Познавање на критериумите за оценување и успешност во учењето,
- Користење на формативното оценување за поттикнување на самодовербата, и мотивацијата за учење,
- Користење на рефлексијата во учењето,
- Поттикнување на развоен мисловен склоп и упорност во учењето,
- Вклучување на учениците во воспоставување на критериуми за оценување,

- Зачестеноста и видот на повратните информации за постигањата на учениците и успешноста во учењето,
- Користење на различни приоди за индивидуализација и диференцијација во поучувањето,
- Ефективност на додатна и дополнителна настава,
- Обезбедување демократска партиципација и меѓуетничка интеграција на учениците и ефекти врз постигањата и однесувањето,
- Приспособување на просторот во училишната кон активностите за учење и ефекти врз учењето,
- Учество на учениците во донесување правила за однесување и влијание на нивно почитување
- Изложување на трудовите од учениците и влијание врз учењето,
- Различни начини на обезбедување работна атмосфера и клима на меѓусебно прифаќање и почитување,
- Ефекти од прилагодување на материјали, услови и активности на индивидуалните потреби на учениците со посебни образовни потреби,
- Начини на следење и проценување на постигањето и развојот на ученикот согласно индивидуалните цели и напредувањето на учениците со попреченост,
- Подготовка и работа со паралелка во која има ученици од ранливи категории,
- Начини за поддршка на емоционалниот развој на ученици.
- Практичната настава/обука во стручните училишта.

II. ПОДРАЧЈА ЗА ПОДГОТОВКА НА АКЦИСКО ИСТРАЖУВАЊЕ ИЛИ СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ ЗА СТРУЧНИОТ СОРАБОТНИК-ПРИПРАВНИК

- Идентификување на фактори кои влијаат врз успехот кај учениците или начините на однесување, предлагање начини на поддршка и следење на ефектите од поддршката што ја даваат наставниците,
- Ефекти од различни видови индивидуална и групна работа со ученици за прашања поврзани со учењето (користење различни приоди и техники во учењето; оспособување за самостојно учење; пристап до информации, нивно користење и вреднување; користење на различни ресурси за учење и истражување; развивање на вештини за читање и друго),
- Ефекти од различни видови индивидуална и групна работа со ученици за прашања поврзани со физичкото и менталното здравје и со однесувањето,
- Индивидуална поддршка на ученици со посебни образовни потреби,
- Поттикнување на развојот на посебните способности на надарените и талентираниите ученици,
- Ефекти од активности за меѓуетничка интеграција на учениците во животот на училиштето,
- Ефекти од активности за демократско учество на учениците во животот на училиштето,
- Користење различни приоди во развивање самодоверба, самопочитување кај учениците,
- Користење различни приоди за поттикнување на мотивацијата за учење,
- Поттикнување на развоен мисловен склоп и упорност во учењето,
- Ефекти од работилници со ученици со различни содржини (личен раст и развој, развој на психосоцијални вештини),
- Приоди во надминување на кризни состојби кај ученици,

- Користење на разни приоди, методи или асистивна технологија во работата со учениците со посебни образовни потреби,
- Вклучување на учениците со посебни потреби во воннаставни и вонучилишни активности,
- Подготовка и работа со паралелката во која има ученици од ранливи категории,
- Ефекти од спроведени активности со наставници (работилници, презентации, примери на добра практика, индивидуални консултации со наставници) за создавање инклузивна и стимулативна средина за учење,
- Ефекти од заедничка работа со наставници - планирање и спроведување на неопходни модификации и адаптации во наставата, со цел ученикот максимално да учествува и постигнува,
- Ефекти од едукативни средби и работилници со родители,
- Влијание на спроведено советување на родител врз напредокот на ученикот или промена на состојбата кај ученикот,
- Начини на интервенции во случаи на кризни ситуации во семејството (семејно насилство, занемарување, развод, болест, смрт),
- Превенција и интервенција во случаи на дискриминација и нерамноправност,
- Развивање и спроведување на превентивни програми (болести на зависност, насилство, трговија со луѓе и друго),
- Ефекти од спроведени активности за меѓуврсничка соработка.